

Предложена оптимальная форма хозяйствования, используемая в органическом птицеводстве при условии сохранения окружающей среды, с учетом требований к сертифицированию органических птицеводческих хозяйств. Сформирована методика и описан пример расчета количества удерживаемой птицы, размера площадки для выгула, размер птичника для содержания птицы. Кратко рассчитана себестоимость и прибыльность по откорму гибридной птицы «бройлер».

Управление, предприятие, птицеводство, органический продукт.

In article the optimum form of managing which is used in organic poultry farming at environment preservation is offered. Fulfilling requirements to certification of organic poultry-farming farms. The developed technique the example of calculation of quantity of a withheld bird, the platform size for walking, and the hen house size for the maintenance of a bird also is described. It is shortly calculated prime cost and profitability on assignation of a hybrid bird "broiler".

Management, business, poultry, organic products.

УДК: 368.330.322

ТЕОРЕТИЧНІ МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Б. В. Вишнівська, кандидат економічних наук

Подано визначення ризику в інвестуванні, зазначено ключові складові сутності інвестиційного ризику як економічної категорії, граничні значення рівня ризиків, проаналізовано фактори зниження ступеня інвестиційного ризику аграрних підприємств, узагальнено методи зниження інвестиційних ризиків.

Інвестиційний ризик, фактори зниження ризику, відхилення ризику, прийняття ризику, запобігання ризику, методи зниження ризику.

Зіткнення з різноманітними ризиками – звичайна загроза для будь-якого інвестора в умовах сучасної ринкової економіки. Вкладаючи свої кошти у виробництво агропромислових товарів, інвестор, здебільшого, не може мати цілковитої впевненості в суспільному визнанні результатів цього виробництва. На практиці таке визнання залежить від вдалого сполучення різних факторів, отже, інвестори ризикують отримати прибуток менший за очікуваний або навіть зазнати збитків.

© Б. В. Вишнівська, 2014

Таким чином, дослідження інвестиційних ризиків, а особливо підприємств аграрної сфери, виявлення факторів, які їх викликають та обчислення можливих втрат є на сьогодні найактуальнішим питанням. Саме тому вміння оцінювати інвестиційні ризики є необхідним для сучасного менеджера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інвестиційних ризиків та методам і шляхам їх мінімізації присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: Р. Брейлі, Дж. Бейлі, В. Бройло, Р. Дарміця, О. Зальотова, О. Іваницької, Н. Машиної, А. Пересади, С. Хьюс, В. Шапіро та ін.

Мета дослідження – систематизація факторів та обґрунтування теоретичних методів мінімізації інвестиційних ризиків підприємств аграрної сфери.

Виклад основного матеріалу. За умов сучасної української економіки проблема інвестиційних ризиків є особливо гострою через нестабільність податкового режиму, падіння курсу національної валюти, низьку купівельну спроможність значної частини населення. Тому для капіталовкладників, які мають справу з вітчизняним аграрним ринком, особливо важливо ретельно обраховувати можливий вплив інвестиційних ризиків.

Ризик в інвестуванні – це кількісно оцінена з позиції певного суб'єкта інвестиційної діяльності невизначеність, пов'язана з можливістю виникнення в процесі реалізації інвестиційного проекту несприятливих подій та їх наслідків у формі певних фінансових втрат (зниження доходів, зростання витрат, втрата прибутку тощо) [5, 7].

Таким чином, ключовими складовими сутності інвестиційного ризику для будь-яких підприємств, у тому числі аграрних, як економічної категорії є:

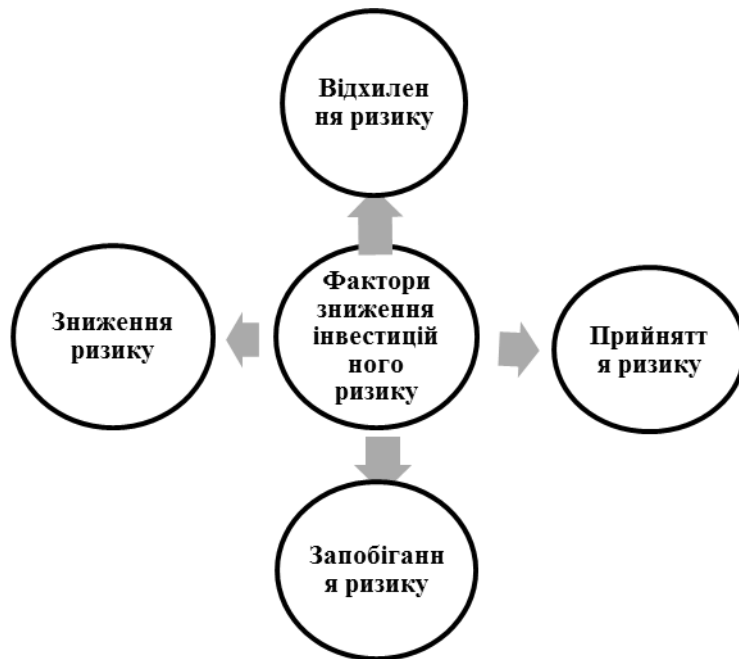
- невизначеність дії ринкових факторів у даний час та у майбутньому;
- існування кількох варіантів розвитку подій;
- можливість настання несприятливої події, ймовірність втрат активів, неотримання очікуваного прибутку або інших відхилень від запланованих, прогнозованих показників;
- об'єктивна необхідність здійснення управлінських заходів щодо зменшення можливих негативних або несприятливих наслідків;
- суб'єктивне сприйняття подій.

Інвестиційний ризик являє собою можливість нездійснення запланованих цілей інвестування (таких, як прибуток або соціальний ефект) і отримання грошових збитків. Цей ризик необхідно оцінювати, обчислювати, описувати та планувати, розробляючи інвестиційний проект [2].

Розрізняють загальноекономічний ризик, що походить від несприятливих умов в усіх сферах економіки, та індивідуальний ризик, пов'язаний з умовами певного проекту.

Залежно від чинників, виокремлюють такі види інвестиційних ризиків: політичний, загальноекономічний, правовий, технічний, фінансовий, маркетинговий, екологічний та ризик учасників проекту.

Фактори зниження ступеня інвестиційного ризику аграрних підприємств подані на рисунку.

Фактори зниження інвестиційного ризику аграрних підприємств*

*Систематизовано автором.

Відхилення ризику означає відмову від реалізації заходу (проекту), що пов'язаний з ризиком. Таке рішення приймається у випадку невідповідності принципам управління ризиками, а саме [6]:

- відмова від здійснення господарських операцій, ризик який надмірно великий і обтяжний для аграрного підприємства;
- відмова від банківських кредитів, якщо кон'юнктура фінансового ринку несприятлива для аграрного підприємства;
- відмова від будь-якої інвестиційної політики з метою підтримки високого рівня платоспроможності аграрного підприємства;
- відмова від постачань імпортової сировини, якщо відзначається високий ступінь мінливості митного законодавства;
- відмова від авансових оплат постачальникам і реалізації на умовах відстрочки платежів тощо.

Прийняття ризику означає залишення всього ризику чи його частини на відповідальності керівника аграрного підприємства. У цьому випадку приймається рішення про покриття можливих втрат власними засобами.

Запобігання ризику означає просте відхилення від заходу, що пов'язаний з ризиком. Однак запобігання ризику для особи, що приймає рішення, найчастіше означає відмову від прибутку.

Зниження ризику – це скорочення ймовірності та обсягу втрат. Для зниження ступеня ризику застосовують різні методи [8, 3].

У системі заходів щодо забезпечення реалізації інвестиційних проектів важливе місце належить нейтралізації проектних ризиків. Різні види ризиків мають різний ступінь керованості. Виявити рівень керованості ризику складно, але необхідно для визначення шляхів можливої нейтралізації їхніх негативних наслідків.

При здійсненні помірної інвестиційної політики граничними значеннями рівня ризиків по окремих операціях за оцінкою фахівців, є [4]:

- за операціями з припустимим розміром втрат – 0,1 (операція з незастрахованими ризиками повинна бути відхилена, якщо в одному випадку з десяти може бути втрачена вся розрахункова сума прибутку);
- за операціями з критичним розміром втрат – 0,01 (в одному випадку зі ста – втрачена сума розрахункового валового доходу);
- по операціях з катастрофічним розміром втрат – 0,001 (в одному випадку з тисячі – втрачений весь інвестований у проект капітал внаслідок банкрутства).

Існують такі методи зниження інвестиційних ризиків для підприємств аграрної сфери:

- а) запобігання ризику;
- б) нормування ризику;
- в) розподіл ризику між учасниками проекту;
- г) зниження ступеня ризику;
- д) страхування ризику.

Метод *запобігання ризику* полягає в розробці заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид проектного ризику, а саме: відмова від використання у значних обсягах позикового капіталу та відмова від надмірного використання інвестиційних активів у низьколіквідних формах.

Нормування ризику – використовується за тими ризиками, які виходять за межі їх припустимого рівня, тобто за інвестиційними операціями у зоні критичного й катастрофічного ризику. Нормування реалізується шляхом установлення на підприємстві системи внутрішніх нормативів, що може містити в собі такі показники:

- граничний розмір позикових коштів, які використовують для реалізації реальних інвестиційних проектів;
- мінімальний розмір інвестиційних активів у високоліквідній формі.

Розподіл ризику між учасниками проекту передбачає часткову передачу ризиків партнерам по окремих інвестиційних операціях.

Основні напрями розподілу ризиків:

- розподіл ризику між учасниками інвестиційного проекту;
- розподіл ризику між аграрним підприємством і постачальниками сировини й матеріалів;
- розподіл ризику між учасниками лізингової операції.

Зниження ступеня ризику – це скорочення ймовірності та обсягу втрат шляхом резервування коштів на покриття непередбачених витрат [2, 3, 8]. Основні напрями цього методу:

- формування резервного (страхового) фонду підприємства;
- формування цільових резервних фондів;
- формування резервних сум фінансових ресурсів у системі інвестиційних бюджетів.

Страхування ризику – це операція з передачі інвестиційних ризиків зовнішньої страхової організації.

Страховання інвестиційних ризиків – це захист майнових інтересів підприємства, у разі настання страхової події, спеціальними страховими компаніями за рахунок грошових фондів, сформованих ними шляхом одержання страхових внесків від страхувальників. [8] При цьому обсяг відшкодування негативних наслідків проектних ризиків страховиками не обмежується – він визначається реальною вартістю об'єкта страхування (розміром його страхової оцінки), страхової суми й розміром страхових внесків (страхової премії).

Висновки та перспективи подальших досліджень. На сьогодні найактуальнішою залишається проблема ризику для аграрних підприємств. Підприємства аграрної сфери у своїй діяльності схильні до різних факторів інвестиційного ризику. З погляду інвестора, важливим моментом є необхідність проаналізувати стратегію реалізації проекту з погляду обліку ризикових ситуацій і розробки методів зниження інвестиційних ризиків. Тому важливо й надалі приділяти більше уваги дослідженню, розробці та впровадженню методів аналізу й оцінки інвестиційних ризиків.

Список літератури

1. Про інвестиційну діяльність : закон України // Відомості Верховної Ради України. –1991. – № 47. – Ст. 646.
2. Броїло В. Система оцінки ризиків інвестиційно-інноваційної діяльності організацій / В. Броїло // Проблеми теорії й практики керування. – 2008. – № 4. – С. 61–71.
3. Дарміць Р. З. Вплив ризиків у системі реалізації інвестиційних проектів / Р. З. Дарміць // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.2. – С. 172–177.
4. Зальотов О. Знайти й убезпечити [Електронний ресурс] / О. Зальотов, В. Вареня. – Режим доступу : <http://www.meta-ukraine.com>
5. Іваницька О. Ринок страхових послуг як складова фінансового ринку / О. Іваницька // Вісн. УАДУ. – 2003. – № 1. – С. 135–140.
6. Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання : навч. посіб. / Н. І. Машина. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 188 с.
7. Пересада А. Управління інвестиційним процесом / А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/Articles/Nadupu/2005-1

Дано определение риска в инвестировании, указаны ключевые составляющие сущности инвестиционного риска как экономической категории, предельные значения уровня рисков, проанализированы факторы снижения степени инвестиционного риска аграрных предприятий, обобщены методы снижения инвестиционных рисков.

Инвестиционный риск, факторы снижения риска, отклонения риска, принятие риска, предотвращение риска, методы снижения риска.

The article defines risk in investing; these key components of the nature of investment risk as an economic category, the marginal value of risk analysis

factors reduce the investment risk farms, generalized methods of reducing the investment risks.

Investment risk, reducing the risk factors, the risk of rejection, acceptance, risk prevention, risk reduction methods.

УДК 330.131.7:631.15

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВРАХУВАННЯ ПОГОДНИХ РИЗИКІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Л. В. Галаєва, кандидат економічних наук
Т. В. Гопко, магістр***

Розглянуто методичні підходи до врахування погодних ризиків аграрних підприємств та оперативної оцінки їхніх можливих рівнів.

Погодний ризик, аграрне підприємство, критичні та катастрофічні збитки.

Погодні ризики можуть суттєво впливати на фінансові результати будь-якого аграрного підприємства, якщо реалізація цих ризиків (небажаних подій) своєчасно не передбачена. В аграрному бізнесі це екстремальні погодні умови, які суттєво відрізняються від очікуваних середніх показників. Це можуть бути: надзвичайно велика або мала величина опадів, несприятливий температурний режим тощо [5].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемі оцінки та врахування ризику присвятили свої наукові дослідження такі вітчизняні вчені: М. Інтрилігатор, Л. Донець, А. Скрипник, Н. Машина та інші. Серед зарубіжних вчених: Т. Дж. Уотшем, К. Паррамоу.

Надзвичайно актуальними є питання впливу кліматичних змін на розвиток аграрної сфери та, відповідно, врахування погодних ризиків. Ці аспекти висвітлені в роботах Р. М. Адамса, Р. А. Флемінга, С. Чанга, Dana L. Hoag, Badcock B.A., Fraser R.W., Pindyck R. та інших.

Мета дослідження – обґрунтування ефективності методики врахування погодного ризику аграрних підприємств та його оперативної оцінки на основі застосування економіко-математичних методів.

Виклад основного матеріалу. Точність прогнозів погоди на довготривалому проміжку часу доволі низька на противагу короткостроковим прогнозам (дві – три доби), тому більш ефективним вбачається завдання оперативного запобігання збиткам аграрного підприємства шляхом врахування погодних ризиків саме на цьому часовому інтервалі [6, 7].

При цьому слід враховувати, що прогноз завжди має не детермінований, а стохастичний характер, тобто організація, яка надає

© Л. В. Галаєва, Т. В. Гопко, 2014